

Ніщо не зникає безслідно

Понад два з половиною роки минуло з того часу, як на сайті «Поліська Січ» було опубліковано матеріал Івана Ольховського «Сталінські слідчі та прокурор вимагали розстрілу писаря УПА «Поліська Січ» Миколи Таргонія».

Розповідь була побудована на основі кримінальної справи ув'язця. Закінчувалась вона тим, що після відбуття 10-річного строку ув'язнення, який замість розстрілу Особое совещание присудило Миколі Таргонію, він був примусово поселений у село Явленку Ленінського району Північно-Казахстанської області, де станом на 31 травня 1956 року працював столяром колгоспу «Новий путь», був одруженим, виховув дитину.

У публікації зазначалося, що подальша доля родини Миколи Таргонія невідома.

І ось на пошту нашого шкільного музею надійшли листи-подяки від дітей ув'язця – сина Сергія та дочки Валентини. На наше прохання пан Сергій надіслав розповідь про батькову долю після ув'язнення та кілька знімків із сімейного архіву. Гадаю, багатьом буде цікаво дізнатися про неї особливо напередодні 47-річчя з дня раптової смерті мужнього повстанця-січовика. Отож пропонуємо вашій увазі його спогади.

Степан ТКАЧУК, с. Бистричі.

Сергію Таргонію: мій батько був великим патріотом України

Микола ТАРГОНІЙ.
Довоєнне фото.

Мій батько Таргоній Микола був звільнений з ув'язнення у 1954 році і направлений на поселення у село Явленка (Північний Казахстан) без права на виїзд. Там він одружився з російською німкенею Аліною Шрот, яка теж була депортована з Кавказу до міста Кизляр. Під час війни у віці 15 років її відправили до трудової валити ліс на Уралі, звідки вона втекла, за що одержала 6 років в'язниці. Наприкінці 1945-го була амністована і відправлена до Явленки. Тут шансів вийти заміж у неї не було. З німкенею ніхто не хотів одружуватися. Це саме було і в батька.

За «бандерівця», який відсидів 10 років, також ніхто не смів виходити заміж. У них нічого не залишалося іншого, як пов'язати долю одне з одним. У 1955 році у них народився я, Сергій, у 1957 році – дочка Наталія, а у 1963 році – Валентина. Працював батько у радгоспі бригадиром теслярів. Його дружина, наша мама, досконало володіла російською мовою, тому працювала секретар-друкаркою в райвиконкомі і водночас була під наглядом НКВД. Батько побудував дерев'яний будинок, як на батьківщині. Довго батьки жили без документів. Я пам'ятаю, як на початку шістдесятих років, коли отримали паспорти, то всі плакали від радості, бо тепер можна було виїхати, куди хотіли.

У 1968 році ми переселилися у місто Каскелен, що за 20 кілометрів від Алма-Ати. Мама влаштувалася працювати секретар-друкаркою у великій будівельній організації, а батько, не маючи будівельної освіти, працював тут же інженером. 23 червня 1974 року помер просто на роботі від серцевого нападу.

Батько був великим патріотом України. До останнього свого дня випишував українські та польські газети. Я добре пам'ятаю, як він змушував мене читати і переклада-

Микола ТАРГОНІЙ і, ймовірно, Адам ВОЛОВОДИК.

ти журнал «Перець». Подарував мені «Кобзар». Його я читаю й досі. Іноді намагаюсь зрозуміти, що він відчував, коли робив ті чи інші помітки в книзі. Він завжди робив позначки у книгах, які читав. Особливо постраждала книга «Сильні духом» Дмитрія Медведева. Розвідника Миколу Кузнецова батько називав останньою сволотою, адже через нього було розстріляно багато невинних людей. Батько казав, що водій Кузнецова Микола Струтинський – його однокласник.

Навіть відбувши покарання, батько не боявся висловлювати свої політичні погляди. У мене збереглася чернетка одного листа до політичного оглядача Юрія Жуківа, де він висловлював свої зауваження щодо нерішучості дій світового співтовариства стосовно агресивної політики Ізраїлю на Близькому Сході.

У 1995 році ми отримали листа з України від батькового друга Юзика Ковальського, з якого дізналися про книгу Тараса Бульби-Боровця «Армія без держави». Він писав, що під час війни до них у село приїжджав Боровець з моїм батьком. Обидва були у військовій формі, вербували людей до армії.

Я знайшов аудіокнижку «Армія без держави», прослухав і прийшов до висновку, що у Бульби-Боровця і у мого батька погляди на життя були схожими. Боровець не став мстити бандерівцям за дружину. Подібний випадок трапився і з батьком. Мені було 7 років, коли він возив мене в Україну. Там зу-

стрічався з друзями. На вантажній машині виїжджали на річку. І я був з ними. Випили за зустріч, стали згадувати минуле, навіть назвали прізвище чоловіка із сусіднього села, який написав на батька донос.

Історія банальна. У батька була дівчина Ядя (Ядвіга-полячка). Він хотів одружитися, але на неї накинув оком інший. Він і написав на батька донос. Поки батько сидів у тюрмі, донощик з нею одружився.

Після випитого у чоловіків розгорілися очі: «Миколо, поїхали, розберемося». Батько тоді сказав: «Хлопці, там сім'я, діти, у нас теж свої діти. Нас потім посадять і наші діти будуть рости сиротами». Після цього всі заспокоїлися. Думаю, батько серед них був авторитетним.

Ще часто згадували, як батько повернувся додому, адже про нього родина майже нічого не знала із 1941-го по 1943-й рік. Вважала загиблим. Першим зустрів його молодший брат Михайло. Побіг веселий до матері з криком: «Мамо, чорт прийшов!» Адже батько був у німецькій формі. Він мені одного разу говорив, що доводилося носити німецьку форму. «Так треба було. Підростеш, і я тобі розповім, ким я тоді був». Але не встиг.

Сам я відслужив в армії, одружився. З дружиною, сином, дочкою жили в достатку, поки СРСР не розвалився. У Казахстані почалися націоналістичні розбірки. Молоді п'яні казахи стали натовпами ходити вулицями, провокувати бійки з людьми європейської зовнішності. Після цього я прийняв рішення виїхати. Так опинився в Німеччині, у місті Ольденбург. Тут працюю автомеханіком. Наша мама померла у Німеччині 13 грудня 2014 року у віці 86 літ.

Моя сестра Наталія, по чоловікові Кондратюк, проживає у Казахстані, у місті Талгар. Має двох синів. Працює економістом. Друга сестра Валентина, по чоловікові Битюцька, проживає у Казахстані, у місті Каскелен. Має сина і дочку, працює викладачем англійської мови.

Сергій ТАРГОНІЙ.

Микола ТАРГОНІЙ (крайній ліворуч) разом із штабом Бульби-Боровця. Осінь 1942 року.